

ontwerp-Projectplan waterwet

voor de aanleg van waterstaatwerken
Artikel 5.4 Waterwet

Verbeteren waterkwaliteit Kom van Langbroek Deelgebied Sterkenburg

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

Contactpersoon: Stijn Maathuis

Datum: 27 februari 2019

Documentnummer: 1495513

Inhoudsopgave

Deel I: Verbeteren waterkwaliteit Kom van Langbroek	3
1.1 Aanleiding en doel	3
1.2 Ligging en begrenzing projectgebied	3
1.3 Toekomstige situatie	4
1.4 Beschrijving maatregelen	4
1.5 Belanghebbenden	5
1.6 Effecten van het plan en te treffen voorzieningen	5
1.7 Wijze waarop het werk wordt uitgevoerd	6
1.8 Beheer en onderhoud waterstaatswerken	6
Deel II: Verantwoording	8
2.1 Toetsing van het project aan de wettelijke kaders	8
2.2 Toetsing aan de beleidskaders van het waterschap	9
2.3 Verantwoording van de keuzes in het project	9
Deel III: Rechtsbescherming	10
3.1 Procedure projectplan	10
Deel IV: Bijlagen	11
Bijlage 1: Overzichtskaart inrichtingsplan	11

Leeswijzer

Dit ontwerp-projectplan bestaat uit vier delen. In deel I wordt beschreven wat het waterschap gaat doen en hoe het werk wordt uitgevoerd. Deel II geeft een toelichting en toetsing op de beleidskaders. Deel III geeft informatie over de rechtsbescherming en de procedures, en deel IV bevat bijlagen die voor het plan van belang zijn.

Deel I: Verbeteren waterkwaliteit Kom van Langbroek

1.1 Aanleiding en doel

Tussen de Utrechtse Heuvelrug en de Kromme Rijn ligt het dorp Langbroek. Door het meanderende karakter van de Kromme Rijn en eeuwenlange sedimentafzettingen ontstonden langs de Kromme Rijn oeverwallen. Door ongelijkmatige inklinking ontstond een laagte in het landschap die een kom wordt genoemd; de Kom van Langbroek. De Kom van Langbroek is cultuurhistorisch en ecologisch een van de meest waardevolle gebieden in de provincie Utrecht en kenmerkt zich door de aaneenschakeling van landgoederen.

In het gebied is een zeer sterke verwevenheid van verschillende gebruiksfuncties, zoals landbouw, (productie)bos en natuur. Functies die verschillende eisen stellen aan het watersysteem. Naast het landgebruik bestaat de ondergrond uit verschillende bodemsoorten, zijn er grote hoogteverschillen in maaiveld, en komt kwel vanuit de Utrechtse Heuvelrug naar boven. Dit alles zorgt ervoor dat op lokaal niveau de waterhuishouding zeer goed afgestemd moet zijn op al deze factoren. In de huidige situatie is dit niet het geval.

Dit heeft één op één effect op de waterkwaliteit omdat:

- het kwelwater van goede kwaliteit momenteel wordt weggevangen door drainerende watergangen, of weggedrukt door een zure regenwaterlens;
- er geen goede doorspoeling kan plaatsvinden, met als gevolg stilstaand water en kroosvorming;
- in natte perioden wordt veel gebiedseigen water van goede kwaliteit afgevoerd;
- in droge perioden geen gebiedseigen water beschikbaar is, waardoor gebiedsvreemd water ingelaten moeten worden;
- overtollig (regen)water niet goed afgevoerd kan worden, wat leidt tot ongewenste vernatting.

Met dit project wil het waterschap de waterkwaliteit in dit gebied verbeteren door maatregelen uit te voeren die bijdragen aan het optimaal benutten van gebiedseigen water, de doorspoeling van het watersysteem verbeteren en de diversiteit van de verschillende gebruiksfuncties beter op elkaar afstemmen.

De maatregelen dragen ook bij aan het bestrijden van de verdroging in de Kom van Langbroek. De Kom van Langbroek is het grootste aaneengesloten gebied in de provincie Utrecht waar de verdroging nog bestreden moet worden.

1.2 Ligging en begrenzing projectgebied

Deelgebied Sterkenburg wordt gekenmerkt door een kleinschalige afwisseling van graslanden en bosjes en kent een fijnmazig patroon van watergangen en greppels. Het is onderverdeeld in twee delen; het kasteelbos en de voormalige graslandpercelen die natuurlijk zijn ingericht. De graslandpercelen liggen tegen een oude oeverwal van de Kromme Rijn en zijn hoger gelegen dan het kasteelbos. Dit is terug te zien in enkele droogstaande sloten en greppels. Het kasteelbos ligt lager, met de zichtweide vanaf het kasteel als laagste perceel. Rond het kasteel ligt het maaiveld weer aanzienlijk hoger.

Het gebied wordt op twee manieren gevoed. Via een duiker onder de Zuwe komt overtollig water vanaf het naastgelegen agrarisch gebied terecht in de watergang die doorloopt tot aan de Broekweg.

Daarnaast is een omloop vanuit de Langbroekerwetering aanwezig. Op de hoek van het kasteelbos zorgt een balk in de watergang voor opstuwing. Het water stroomt vervolgens via het deelgebied Steengracht terug naar het lagere pand van de Langbroekerwetering.

1.3 Toekomstige situatie

Alle terreinen in het deelgebied Sterkenburg zijn ingericht ten behoeve van natuurontwikkeling en verdienen een meer aangepast waterbeheer waarbij voornamelijk aandacht is voor het vasthouden van gebiedseigen water. Het kasteelbos kent daarnaast een fijnmazige ontwatering met een uitgebreid rabattenstelsel. De gewenste grondwaterstanden moeten vooral gezien worden vanaf de bovenzijde van de rabatten zodat in de lager gelegen delen de vegetatie tussen de rabatten kan profiteren van de grondwaterstand. Tevens voorkomt dit dat de oude eiken in het kasteelbos niet te nat komen te staan.

Binnen deelgebied Sterkenburg is een duidelijke hydrologische scheiding aanwezig tussen de graslandpercelen en het kasteelbos. In dit plan blijft deze scheiding behouden omdat de graslandpercelen gebaat zijn bij een andere drooglegging dan het kasteelbos. Een overzichtskaart met daarop alle maatregelen is bijgevoegd als bijlage 1.

1.4 Beschrijving maatregelen

1.4.1 Uitgangspunten voor het plan

Het waterschap gaat, in samenspraak met de eigenaren en gebruikers, verbeteringen in het watersysteem aanbrengen met als doel om de waterkwaliteit te verbeteren, door:

- het gebiedseigen water optimaal te benutten;
- de doorspoeling van het watersysteem te verbeteren;
- de verschillende gebruiksfuncties beter op elkaar af te stemmen.

Basisprincipes bij het ontwerp:

- Er wordt uitgegaan van de huidige gebruiksfuncties en natuurwaarden.
- Het huidige watersysteem is leidend in gewenste verbeteringen in de waterhuishouding (geen grootschalige aanpassingen, zoals nieuwe watergangen).
- Er wordt een watersysteem ingericht dat de verschillende gebruiksfuncties zo goed mogelijk ondersteund, op basis van gewenste grondwaterstanden.
- Omliggende functies mogen geen last ondervinden van vernatting binnen natuurpercelen.

Maatregelen voor het ontwerp:

- Het inrichten van peilgebieden met eventueel een inlaat voor wateraanvoer en een stuw voor het afvoeren van water waarbij gezocht wordt naar het juiste schaalniveau om robuuste eenheden te krijgen.
- Het ontkoppelen van verbindingen met de Langbroekerwetering waarmee de inlaat van gebiedsvreemd water beperkt én gecontroleerd kan worden.

- Het hydrologisch isoleren van grotere eenheden natuur en het instellen van een natuurlijk peil.
- Het inrichten van een afvoerende watergang voor de afvoer van overtollig (regen)water.

1.4.2 Uitwerking van ontwerp

Hieronder volgt een beschrijving per subgebied binnen het deelgebied Sterkenburg.

Gebied 1

Dit gebied bevat alle percelen ten zuiden van de watergang Zuwe-Broekweg. Alle koppelingen van greppels en sloten met de watergang Zuwe-Broekweg worden afgesloten zodat alles afwatert op een afvoerende watergang, om uiteindelijk bij de nieuw te plaatsen stuw te kunnen lozen. Dit gebied heeft geen voeding en zal in droge perioden onderuitzakken. De stuw zorgt voor het vasthouden van zoveel mogelijk gebiedseigen water. De bermsloot van de Zuwe blijft gescheiden van dit gebied zodat het water van de weg goed kan afwateren.

Gebied 2

Het tweede gebied betreft het kasteelbos. Het kasteelbos wordt middels enkele nieuw te plaatsen dammen geïsoleerd van de omgeving. Daarnaast wordt één van de sloten langs de zichtweide aangemerkt als afvoerende watergang. Aan de noordzijde van de natuurweide wordt een stuw met inlaat geplaatst.

De watervoerende sloten in het kasteelbos behoeven periodiek onderhoud. Het wordt de eigenaren aanbevolen om het aanwezige bladerdek te verwijderen, dit zal een positief effect hebben op de waterkwaliteit.

Gebied 3

Het derde gebied betreft de bebouwingszone aan de Langbroekerdijk. Vanwege de aanwezige monumentale bebouwing blijft dit gebied gekoppeld aan de Langbroekerwetering waardoor deze zone onder invloed staat van de automatische stuwen in de Langbroekerwetering.

1.5 Belanghebbenden

De gronden zijn in eigendom van particulieren of landgoedeigenaren. De eigenaren verpachten een deel van de gronden aan derden. De direct betrokken eigenaren hebben actief meegedacht tijdens het uitwerken van maatregelen. Tijdens persoonlijke gesprekken is het definitieve inrichtingsplan uitvoerig besproken en akkoord bevonden. De afspraken zijn vastgelegd in brieven.

1.6 Effecten van het plan en te treffen voorzieningen

1.6.1 Positieve effecten

Voor het verbeteren van de waterkwaliteit van het gebied is het van belang dat:

- het gebiedseigen (kwel)water optimaal wordt benut, waardoor zo min mogelijk gebiedsvreemd water ingelaten hoeft te worden;
- de doorspoeling van het watersysteem wordt verbeterd waardoor er zo min mogelijk stilstaand water is;

- het watersysteem wordt afgestemd op de verschillende gebruiksfuncties, waardoor de meest geschikte waterpeilen per functie ingesteld kunnen worden.

1.6.2 Negatieve effecten

Droogzetten sloten

Om werkzaamheden uit te voeren zal per locatie een deel van een sloot droog gezet moeten worden. Dit is van zeer tijdelijke aard zodat dit geen significant effect zal hebben op de grondwaterstand.

Verkeer en transport

De werkzaamheden worden mogelijk uitgevoerd met behulp van een hydraulische graafmachine en een trekker met dumper. Het uitgangspunt is om de overlast tot een minimum te beperken en alle betrokkenen goed te informeren over het moment en wijze van uitvoering.

Kap bomen

Om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren én dat in de toekomst onderhoud aan sloten makkelijker kan worden uitgevoerd, kan het noodzakelijk zijn dat enkele bomen of opschot gekapt moeten worden. Wanneer deze situatie zich voor doet zal vooraf met de betreffende eigenaren in overleg worden getreden om tot overeenstemming te komen welke bomen gekapt moeten en mogen worden. Als een kapvergunning nodig is, zal deze worden aangevraagd.

Flora en Fauna

Er is een Quickscan Flora en Fauna uitgevoerd. Een ontheffing aanvragen voor de werkzaamheden is niet nodig. De werkzaamheden worden zo gepland dat ze in het minst kwetsbare seizoen worden uitgevoerd.

1.7 Wijze waarop het werk wordt uitgevoerd

De uitvoering zal in 2019 starten en uiterlijk in 2020 eindigen. Het waterschap stelt op basis van het inrichtingsplan een bestek op. Waarna het werk wordt aanbesteed. Vervolgens werkt de aannemer bij al haar handelingen volgens wettelijk geldende bepalingen en de specifieke randvoorwaarden die in het bestek zijn opgenomen. In overleg met de eigenaren wordt de beste wijze en moment van uitvoering bepaald.

1.8 Beheer en onderhoud waterstaatswerken

Met de uitvoering van dit plan investeert het waterschap in het lokale watersysteem met als doel om de waterkwaliteit te verbeteren. Deze investering is eenmalig, waarbij het van belang is dat dit systeem in de toekomst behouden blijft. Hierbij is het toekomstig onderhoud aan de sloten, en de overdracht van de aangelegde waterwerken van belang.

Overdracht waterwerken

Veel van de werkzaamheden vinden plaats in het tertiaire systeem. Uitgangspunt hierbij is dat aangelegde werken na oplevering worden overgedragen aan de betreffende eigenaar. Wanneer peilregelende werken (zoals stuwen en inlaten)

geplaatst worden waarbij meerdere eigenaren afhankelijk zijn, blijven deze in beheer en onderhoud bij het waterschap.

Omdat twee eigenaren de enige direct belanghebbenden zijn binnen dit deelgebied, en het alleen natuurfuncties bezit, worden de peilregelende werken overgedragen aan de eigenaren.

Deel II: Verantwoording

2.1 Toetsing van het project aan de wettelijke kaders

2.1.1 Waterwet

Op grond van artikel 5, lid 2 van het Reglement Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden heeft het waterschap als taak de waterstaatskundige verzorging van zijn beheergebied. De toepassing hiervan is op grond van artikel 2.1 Waterwet gericht op:

- a. het voorkomen en waar nodig beperking van overstromingen, wateroverlast en waterschaarste, in samenhang met;
- b. bescherming en verbetering van de chemische en ecologische kwaliteit van watersystemen en;
- c. vervulling van maatschappelijke functies door watersystemen.

Toetsing

- a. overstromingen, wateroverlast en waterschaarste

De maatregelen in dit projectplan zorgen voor deugdelijke peilgebieden met eventueel een inlaat voor wateraanvoer en een stuw voor het afvoeren van water. Door het ontkoppelen van de Langbroekerwetering kan de inlaat van gebiedsvreemd water beperkt én gecontroleerd kan worden. Het inrichten en benoemen van afvoerende watergangen zorgen voor de afvoer van overtollig (regen)water.

- b. chemische en ecologische waterkwaliteit

Met dit project verbetert de waterkwaliteit in het gebied door maatregelen uit te voeren die bijdragen aan het optimaal benutten van gebiedseigen water, de doorspoeling van het watersysteem verbeteren en de diversiteit van de verschillende gebruiksfuncties beter op elkaar afstemmen.

- c. maatschappelijke functies

Met uitvoering van dit project ontstaat een watersysteem die de verschillende functies in het gebied beter bediend. Waarbij het waterschap eenmalig werkzaamheden uitvoert om de verschillende functies in het gebied beter te kunnen bedienen.

2.1.2 Overige wetgeving

Waterbeheerplan

Op grond van artikel 4.6 Waterwet dient HDSR een beheerplan vast te stellen voor de watersystemen die onder beheer zijn bij het waterschap. In het Waterbeheerplan “Waterkoers 2016 – 2021” is vastgelegd dat het waterschap werkt aan schoon en voldoende water.

Watergebiedsplan Langbroekerwetering

In het watergebiedsplan Langbroekerwetering is het project Kom van Langbroek reeds vastgelegd en met de uitvoer van het project wordt voldaan aan de projectdoelstellingen.

Bestemmingsplan

De werkzaamheden vinden plaats in de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Voor het uitvoeren van de werkzaamheden zal een omgevingsvergunning worden aangevraagd.

Quickscan Flora en Fauna

Er is een quickscan flora en fauna uitgevoerd en de te nemen maatregelen zijn verwoord in een ecologisch werkplan.

2.2 Toetsing aan de beleidskaders van het waterschap

2.2.1 Keur

Er is geen vergunning vereist voor handelingen die plaats vinden in opdracht van het college ten behoeve van de aan het waterschap opgedragen taken op grond van artikel 2 van de Waterschapswet.

2.2.2 Legger

In de Legger Oppervlaktewateren vindt de juridische vastlegging plaats van zaken als de ligging, vorm, afmeting en constructie van oppervlaktewateren. Ook worden daarin de zogeheten waterstaatswerken vermeld, zoals stuwen en duikers. De legger is bepalend voor de onderhoudsverplichtingen met betrekking tot de instandhouding van het watersysteem en de werken.

De wijzigingen als gevolg van dit project worden vastgelegd in de eerstvolgende herziening van de Legger Oppervlaktewateren van het waterschap. Tot die tijd wordt het watersysteem in stand gehouden volgens dit projectplan.

De legger is daarnaast bepalend voor de verplichtingen over en weer tussen het waterschap en burgers op het gebied van het onderhoud en de instandhouding van de waterstaatswerken.

2.2.3 Peilbesluit

De nieuwe in te stellen peilen en begrenzing van peilgebieden worden in een herziening van het peilbesluit Langbroekerwetering opgenomen, nadat de planvorming van het gehele project Kom van Langbroek is afgerond.

2.3 Verantwoording van de keuzes in het project

Tijdens de planvorming van dit deelproject zijn meerdere oplossingsvarianten met de eigenaren besproken. Uiteindelijk is de voorkeursvariant gekozen uitgewerkt in het inrichtingsplan en dit voorliggend projectplan.

Deel III: Rechtsbescherming

3.1 Procedure projectplan

3.1.1 Zienswijze in de ontwerpfase

Het ontwerp-projectplan ligt gedurende zes weken ter inzage van 8 april tot 20 mei 2019. Belanghebbenden kunnen tijdens deze periode hun zienswijze over het ontwerp-projectplan mondeling of schriftelijk kenbaar maken aan het waterschap.

3.1.2 Vaststelling projectplan

Ingekomen zienswijzen worden in behandeling genomen. En worden met de beantwoording gebundeld in een inspraakrapport. Als een zienswijze gegrond wordt geacht, wordt het projectplan daarop aangepast. Het definitieve projectplan wordt samen met het inspraakrapport door het college van dijkgraaf en hoogheemraden vastgesteld.

Op de vaststelling van het projectplan is de Crisis- en herstelwet van toepassing. Dit betekent dat in het beroepschrift alle gronden van het beroep kenbaar moeten worden gemaakt. Na de genoemde termijn van 6 weken kunnen geen nieuwe beroepsgronden meer worden ingediend.

3.1.3 Beroep na goedkeuringsbesluit projectplan

Na vaststelling van het projectplan door het college van dijkgraaf en hoogheemraden kan een belanghebbende die een zienswijze heeft ingediend op het projectplan beroep instellen, conform artikel 8:1 Algemene wet bestuursrecht.

Belanghebbende dient daartoe binnen zes weken na de bekendmaking beroep in te stellen bij de rechtbank. Een beroepschrift dient te zijn ondertekend en dient tenminste te bevatten: de naam en het adres van de indiener, de dagtekening, een omschrijving van het projectplan waartegen het beroepschrift is gericht en de gronden van beroep. Voor het instellen van beroep is griffierecht verschuldigd van € 174,- voor een natuurlijke persoon en € 345,- voor een rechtspersoon.

Een beroepschrift moet in tweevoud worden gericht aan de Rechtbank Midden-Nederland, Afdeling Bestuursrecht, Postbus 16005, 3500 DA Utrecht, onder overlegging van een afschrift van dit projectplan. Het beroep kan ook digitaal ingesteld worden bij genoemde rechtbank via <http://loket.rechtspraak.nl/bestuursrecht>. Daarvoor moet u wel beschikken over een elektronische handtekening (DigiD). Kijk op de genoemde site voor de precieze voorwaarden.

3.1.4 Voorlopige voorziening

Aangezien het instellen van beroep geen schorsende werking heeft (dat wil zeggen dat het projectplan direct in werking treedt), kan een verzoek om voorlopige voorziening (schorsing) worden ingesteld indien onverwijlde spoed, gelet op de betrokken belangen dat vereist. Dit verzoek moet worden gericht aan de Voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, op het bovengenoemde adres. Een voorwaarde hiervoor is dat ook beroep wordt ingesteld.

Voor het verzoek tot voorlopige voorziening is opnieuw griffierecht verschuldigd van € 174,-- voor een natuurlijke persoon en € 345,-- voor een rechtspersoon.

Deel IV: Bijlagen

Bijlage 1: Overzichtskaart inrichtingsplan Sterkenburg